วารสารแก่นเกษตร THAIJO

Content List Available at ThaiJo

Khon Kaen Agriculture Journal

Journal Home Page : https://li01.tci-thaijo.org/index.php/agkasetkaj

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติของเกษตรกรต่อการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

Factors affecting farmers' attitudes toward growing Arabica coffee in Na Yai Am District, Chanthaburi province

กวินภพ ประเสริฐ[1], ณฐิตากานต์ พยัคฆา[1]*, จุฑาทิพย์ เฉลิมผล[1] และ ฟ้าไพลิน ไชยวรรณ[2]

Kawinphop Prasert[1], Nathitakarn Phayakka[1]*, Juthathip Chalermphol[1] and Fapailin Chaiwan[2]

[1] สาขาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบท ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 50200
[1] Division of Agricultural Extension and Rural Development, Department of Agricultural Economy and Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University 50200
[2] สาขาวิชาปฐพีศาสตร์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภาควิชาพืชศาสตร์และปฐพีศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 50200
[2] Division of Soil Science and Natural Resource Management, Department of Plant and Soil Science, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University 50200

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา 2) ประเมินความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกร 3) วิเคราะห์ทัศนคติของเกษตรกรต่อการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา และ 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา ในพื้นที่อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 156 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาจากเพื่อนบ้าน และตัดสินใจเลือกปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาเนื่องจากเพื่อนบ้านชักชวน และเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟ สายพันธุ์อะราบิกาในระดับปานกลาง ทัศนคติของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา ทั้งหมด 8 ด้าน มีทัศนคติในภาพรวมระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.05 โดยมีทัศนคติในการตัดสินใจปลูกกาแฟไประเด็นการปลูกร่วมกับพืชอื่น ๆ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.38 ส่วนประเด็นที่มีทัศนคติในระดับน้อยที่สุดคือเครื่องมือและเครื่องจักรกลการเกษตรมีเพียงพอหาได้ง่าย ค่าเฉลี่ย 0.22 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา มี 3 ด้าน ได้แก่ (1) รายได้ต่อปีของครัวเรือน มีความสัมพันธ์เชิงบวก แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตกาแฟที่สูงกว่าจะมีโอกาสการปลูกกาแฟอะราบิกา สูงกว่าเกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตที่น้อยกว่า (2) ประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา มีความสัมพันธ์เชิงบวก แสดงให้เห็นถึงโอกาสของการปลูกกาแฟอาราบิกาของเกษตรกรที่มีประสบการณ์สูงกว่าก็จะมีการปลูกกาแฟอาราบิกามากกว่าเช่นกัน ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ (3) ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยจะมีการปลูกกาแฟพันธุ์อะราบิกาที่สูงกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูง ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือหน่วยงานรัฐหรือภาคเอกชนควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพต่อไป

คำสำคัญ: กาแฟสายพันธุ์อะราบิกา; เกษตรกร; ทัศนคติ

* Corresponding author: Nathitakarn.p@gmail.com

Received: date; November 17, 2023 Revised date; June 18, 2024

Accepted: date; June 18, 2024 Published: date; July 12, 2024

ABSTRACT: The objectives of this research were 1) to study the personal, economic, and social characteristics of Arabica coffee growing in Na Yai Am District, Chanthaburi Province 2) to assess knowledge about growing Arabica coffee of farmers 3) to analyze the attitude of farmers in growing to Arabica coffee in Na Yai Am District, Chanthaburi Province and 4) to analyze the factors influencing farmers' attitudes towards growing Arabica coffee in the Na Yai Am District, Chanthaburi Province. The sample was farmers who grew Arabica coffee in Na Yai Am District. Collect data from 156 samples. The questionnaire was created to collect data between April to July 2023. Data were analyzed by descriptive statistics including frequency, average, percentage, minimum, maximum, and standard deviation Hypotheses were tested using multiple regression analysis. Research showed that the majority of farmers were male. Are over 51 years old, graduated from Primary school. Farmers received information about Arabica coffee from their neighbors, and persuasion from neighbors was the reason for the decision to grow Arabica coffee. And farmers have a moderate level of knowledge about growing Arabica coffee. The attitudes of farmers towards growing Arabica coffee, across all 8 aspects, are overall at a moderate level, with an average score of 3.05. The attitude with the highest average score**,** 4.38, is in the decision to cultivate coffee in conjunction with other crops. The specific aspect with the lowest attitude score is the availability and adequacy of agricultural tools and machinery, with an average score of 0.22. Factors affecting farmers' attitudes in growing Arabica coffee in Na Yai Am District, Chanthaburi Province have 3 factors: (1) annual household income has a positive variable, indicating that farmers with higher production costs for coffee are more likely to cultivate Arabica coffee compared to farmers with lower production costs. (2) Experience in growing Arabica coffee has a positive variable, indicating that farmers with more experience in cultivating Arabica coffee are more likely to grow it. Both factors have a statistically significant level at 0.05, and (3) educational level has a negative variable with a statistically significant level at 0.01, indicating that farmers with lower educational levels are more likely to grow Arabica coffee compared to those with higher educational levels. The farmer's suggestion is government or private sector should regularly receive training on Arabica coffee cultivation. Encourage career motivation.
Keywords: Arabica coffee; farmers; attitude

บทนำ

กาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง ของประเทศไทย ในปี 2564 ประเทศไทยส่งออกกาแฟจำนวน 545.38 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.69 จากปี 2563 ที่มีจำนวน 421 ตัน และมีมูลค่า 117.57 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.86 จากปี 2563 ที่มีมูลค่า 94.14 ล้านบาท ปี 2565 คาดว่ามีปริมาณความต้องการประมาณ 89,208 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.89 จากปีที่ผ่านมา เนื่องจากความต้องการของโรงงานแปรรูปมีเพิ่มขึ้น ทั้งเพื่อการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2565) ในปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกกาแฟจำนวน 268,211 ไร่ โดยอยู่ในภาคเหนือมากที่สุด 128,870 ไร่ รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ 123,996 ไร่ ภาคกลาง 10,775 ไร่ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4,570 ไร่ (สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง, 2558) ซึ่งสายพันธุ์กาแฟที่ปลูกในไทย มี 2 สายพันธุ์ ได้แก่ สายพันธุ์อะราบิกา และสายพันธุ์โรบัสตา โดยสายพันธุ์อะราบิกาปลูกมากในภาคเหนือ เป็นสายพันธุ์ที่เจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 800 เมตรขึ้นไป จุดเด่นของกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา คือ ให้รสชาติของกาแฟที่กลมกล่อม อ่อนละมุน และมีกลิ่นหอมของกาแฟค่อนข้างมาก รสชาติเปรี้ยวน้อยด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัวนี้ทำให้กาแฟสายพันธุ์อะราบิกาได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้บริโภคกาแฟค่อนข้างมาก (สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง, 2558) จังหวัดที่ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกามากที่สุด คือ เชียงราย เชียงใหม่ และน่าน ส่วนสายพันธุ์โรบัสต้าปลูกมากในภาคใต้ จังหวัดที่มีการปลูกมากที่สุด คือ ชุมพร ระนองและประจวบคีรีขันธ์ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564)

จังหวัดจันทบุรีตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันออกของอ่าวไทย มีเนื้อที่ประมาณ 6,338 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 3,961,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.6 ของพื้นที่ภาคตะวันออกและเท่ากับร้อยละ 1.8 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ประกอบด้วย 10 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอมะขาม อำเภอสอยดาว อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอท่าใหม่ อำเภอเขาคิชฌกูฏ อำเภอขลุงอำเภอแก่งหางแมวและอำเภอนายายอาม (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี, 2562) ในปัจจุบันอำเภอนายายอามเป็นอำเภอที่มีการปลูกกาแฟร่วมกับไม้ผล เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะและลำไย เมื่อปี พ.ศ. 2551 เกษตรกรได้ประสบปัญหาผลผลิตไม้ผลตกต่ำ เช่น ราคาทุเรียน มีราคาซื้อขายกิโลกรัมละ 20.28 บาท ในช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน ในปีดังกล่าว จึงทำให้หน่วยงานเอกชนได้เข้าไปส่งเสริมการปลูกกาแฟร่วมกับไม้ผลให้กับเกษตรกร ทั้งนี้เกษตรกรใช้ระยะเวลามากกว่า 3 ปี ในการปลูกกาแฟร่วมกับไม้ผล ซึ่งผลที่ได้ทำ

ให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟได้รับผลผลิตจำนวนมาก การปลูกกาแฟร่วมกับไม้ผลจึงได้รับความสนใจมากขึ้น รวมถึงแก้ไขปัญหาทางด้านราคาผลผลิตตกต่ำ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564)

จากการลงพื้นที่สำรวจเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เกษตรกรมีการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจะเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ราคาผลผลิตตกต่ำ กาแฟสายพันธุ์อะราบิกาไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงทัศนคติของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อนำข้อมูลมาปรับใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมแก่เกษตรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา แก่ผู้วิจัยท่านอื่นในครั้งต่อ ๆ ไป

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาทั้งหมด 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลนายายอาม ตำบลวังโตนด ตำบลกระแจ ตำบลสนามไชย ตำบลช้างข้าม และตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ทั้งหมดจำนวน 256 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 156 คน (วนิดา และคณะ, 2560)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิดและแบบคำถามปลายเปิด โดยแบ่งประเด็นคำถามเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา โดยเป็นคำถามปลายปิด

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้การปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา เป็นคำถามปลายปิด โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) สภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศและพันธุ์ที่เหมาะสม (2) วิธีการปลูก (3) การดูแลรักษา (4) โรคและแมลงศัตรูที่สำคัญ และ (5) การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 46 ข้อ ผู้วิจัยได้ทำการวัดความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.78 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้คำตอบเป็นแบบถูกและผิด ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ ถ้าตอบคำถามผิดจะได้คะแนน 0 คะแนน และถ้าตอบคำถามถูกต้องจะได้ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา เป็นคำถามปลายปิด จำนวน 36 ข้อ แบ่งออก 8 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านกายภาพ (2) ด้านชีวภาพ (3) ด้านเศรษฐกิจ (4) ด้านสังคม (5) ด้านสิ่งแวดล้อม (6) ด้านการตลาด (7) ด้านการส่งเสริมการเกษตร (8) ด้านเทคนิค โดยวัดจากระดับทัศนคติของเกษตรกรในการตัดสินใจปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา โดยให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยมาก
3 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยน้อย
1 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา ในพื้นที่อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกร ความรู้ด้านการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา ในพื้นที่อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยแบ่งเกณฑ์การวัดความรู้ ออกเป็น 3 ระดับ ทำได้โดยการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น และนำมากำหนดช่วงคะแนนไว้ ดังนี้

32–46 คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับมาก

16–31 คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง

1–15 คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

และทัศนคติของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา ในพื้นที่อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ได้กำหนดเกณฑ์ตามมาตรวัด 5 ระดับ ของ Likert Scale ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

4.51-5.00 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

3.51-4.50 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมาก

2.51-3.50 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

1.51-2.50 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1.00-1.50 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter method เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) 1 กลุ่มหลัก คือ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกร และระดับความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกากับตัวแปรตาม (dependent Variable) คือ ทัศนคติของเกษตรกรในปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในพื้นที่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษา

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในพื้นที่อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน คิดเป็นร้อยละ 78.8 เกษตรกรมีพื้นที่ทางการเกษตรจำนวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 65.4 และใช้ในการปลูกกาแฟอะราบิกาจำนวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.9 โดยการถือครองที่ดินของเกษตรกรส่วนมากเป็นเจ้าของที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 95.5 ซึ่งมีที่ตั้งของพื้นที่ตั้งอยู่นอกเขตชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 85.3 มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกกาแฟอะราบิกาจำนวน 2-3 คน คิดเป็นร้อยละ 92.9 รายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือนตั้งแต่ 100,001 - 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.1 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อปีจากการปลูกกาแฟอะราบิกาตั้งแต่ 30,001 - 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.1 มีแหล่งเงินทุนที่ใช้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 53.8 ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 51.9 ไม่เคยปลูกกาแฟสายพันธุ์อื่น คิดเป็นร้อยละ 97.4 มีประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 99.4 สายพันธุ์ที่ได้รับการส่งเสริม คือ พันธุ์เบอร์บอน ซึ่งเป็นสายพันธุ์ย่อยจากกาแฟอะราบิกา คิดเป็นร้อยละ 100 มีลักษณะการปลูกร่วมกับไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 99.4 มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาจากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 69.2 มีเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาจากเพื่อนบ้านชักชวน คิดเป็นร้อยละ 51.9 **(Table 1)**

Table 1 Basic characteristics of individual farmers, economy, and society (n=156)

Variables	Number of samples	Percentage (%)
1. Gender (Man)	93	59.6
2. Age (More 51 year)	103	66.0
3. Educational (Primary)	59	37.8
4. Family member (4-5 person)	123	78.8
5. Agricultural area (1-5 rai)	102	65.4
6. Land Arabica coffee (1-5 rai)	134	85.9
7. Ownership (Land owner)	149	95.5
8. Irrigation area (On the Irrigation area)	133	85.3
9. Labor of coffee cultivation (2-3 person)	145	92.9
10. Household Income (100,001 - 150,000 baht)	75	48.1
11. Arabica coffee Income Arabica coffee (30,001 - 60,000 baht)	86	55.1
12. Funding (Owner)	84	53.8
13. Debt (No Debt)	81	51.9
14. Growing other type of Arabica coffee (No)	152	97.4
15. Experience of coffee cultivation (1 year)	155	99.4
16. Arabica coffee species that were previously Growing (Bourbon)	156	100.0
17. Characteristics of Growing with Arabica coffee (Fruit trees)	155	99.4
18. Received information about Arabica coffee (Neighbor)	108	69.2
17. Reasons for deciding to Growing Arabica coffee (Neighbor invites)	81	51.9

ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา

จากการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกร ในภาพรวมมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 74.00 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 17.1 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 21 คะแนน คะแนนต่ำสุด 9 คะแนน อาจเนื่องมาจากเกษตรกรในพื้นที่มีความรู้พื้นฐานและมีประสบการณ์จากการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ เช่น ทุเรียน มุงคุด และลองกอง จึงมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโต รวมไปการปฏิบัติและดูแลกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในเบื้องต้น ทั้งนี้ในบางประเด็นความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกรยังขาดความรู้ในเชิงลึก เช่น ไม่รู้จักกับโรคและแมลงศัตรูกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาที่สำคัญ จึงทำให้ไม่สามารถจัดการกับโรคและแมลงศัตรูกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาได้อย่างเหมาะสม รวมไปถึงขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรพื้นที่และการจัดสรรน้ำให้มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในระดับปานกลาง **(Table 2)**

Table 2 Results of farmers' knowledge about growing Arabica coffee (n=156)

Farmers' knowledge about growing Arabica coffee	Number of samples	percentage
High knowledge level (31 – 46 scores)	-	-
Moderate knowledge level (16 – 30 scores)	115	74.0
Low knowledge level (1 – 15 scores)	41	26.0
Total	156	100.0

Remark: Mean = 17.1 Maximum = 21 minimum = 9 S.D. = 0.321

ทัศนคติของเกษตรกรต่อการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในพื้นที่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

จากการศึกษาพบว่า ทัศนคติของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.05 (S.D. = 0.045) เมื่อพิจารณาระดับทัศนคติของเกษตรกรในแต่ละด้าน จำนวน 8 ด้าน ดังแสดงรายละเอียดใน **Table 3**

1) ด้านชีวภาพ พบว่าภาพรวมมีระดับเห็นด้วยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.38) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ปลูกร่วมกับพืชอื่น ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ย 4.38) ความต้านทานโรคและแมลงศัตรู (ค่าเฉลี่ย 4.01) และเป็นสายพันธุ์ที่ต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.54) ตามลำดับ

2) ด้านกายภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.48) พบว่าภาพรวมมีระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาข้อย่อย ดังนี้ สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกกาแฟอะราบิกา เช่น อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.12) สภาพดินที่เหมาะสมต่อการปลูกกาแฟอะราบิกา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ การระบายน้ำและอากาศดี มีธาตุอาหารเพียงพอต่อการเจริญเติบโต เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.05) สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกปลูกกาแฟอะราบิกา เช่น ขนาดพื้นที่ปลูก ทำเลที่ตั้ง เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.89) สิ่งอำนวยความสะดวกในการปลูกกาแฟอะราบิกา เช่น การคมนาคม วัสดุอุปกรณ์ ทางการเกษตร เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.92) และ แหล่งน้ำที่เพียงพอในการปลูกกาแฟอะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 2.42) ตามลำดับ

3) ด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 2.83) พบว่าภาพรวมมีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อย่อย ดังนี้ การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวกาแฟอะราบิกาง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน (ค่าเฉลี่ย 3.12) รายได้ของครัวเรือนและมีราคาผลผลิตที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.01) กำไร/ผลตอบแทนที่ได้ดี (ค่าเฉลี่ย 3.00) รายได้จากการปลูกกาแฟอะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 2.99) ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.94) ที่ดินและการถือครองที่ดินและขั้นตอนการปลูกและการดูแลรักษาง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน(ค่าเฉลี่ย 2.92) แรงงานในครัวเรือนเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.78) เงินทุน/แหล่งเงินทุนมีเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.53) ต้นทุนในการปลูกกาแฟอะราบิกาต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.49) และเครื่องมือและเครื่องจักรกลการเกษตรมีเพียงพอหาได้ง่าย (ค่าเฉลี่ย 0.22) ตามลำดับ

4) ด้านสังคม (ค่าเฉลี่ย 2.88) พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อย่อย ดังนี้ ความสนใจของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.38) การเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 3.08) และการสืบต่อจากครอบครัว บรรพบุรุษ ญาติ พี่น้อง (ค่าเฉลี่ย 2.17) ตามลำดับ

5. ด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 2.02) พบว่าภาพรวมมีระดับน้อย เมื่อพิจารณาข้อย่อย ดังนี้ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดิน (ค่าเฉลี่ย 2.21) มลภาวะที่เกิดจากการกิจกรรมต่าง ๆ ในการปลูกกาแฟอะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 2.15) และการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 1.69) ตามลำดับ

6) ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.09) พบว่าภาพรวมมีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อย่อย ดังนี้ ความต้องการทางตลาดของกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาที่เพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.13) มีแหล่งรับซื้อและตลาดรองรับผลผลิตกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 3.07) และการเปลี่ยนแปลงของราคาผลผลิตกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในตลาดที่สูงขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.06) ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรมีทัศนคติในประเด็นความต้องการทางตลาดของกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาที่เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง อันส่งผลต่อการตัดสินใจปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาเนื่องจากเป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งสอดคล้องกับ ประเสริฐ (2560) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ

ปลูกทุเรียนของเกษตรกร ตำบลอ่างคีรี อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. พบว่า เหตุผลที่เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียน เพราะทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความต้องการของตลาดสูง ราคาดีตลอดทั้งฤดูผลไม้ เป็นผลไม้เศรษฐกิจ มีค่านิยมต่อผู้บริโภค

7) ด้านการส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.86) พบว่าภาพรวมมีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อย่อย ดังนี้ การได้รับความรู้เรื่องกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 3.25) การฝึกอบรมเรื่องกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 2.90) การเยี่ยมเยือนของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย 2.77) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาจากภาครัฐและเอกชน (ค่าเฉลี่ย 2.74) และการให้คำปรึกษา/คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 2.63) ตามลำดับ ทั้งนี้ในประเด็นของเกษตรกรมีทัศนคติในประเด็นการได้รับความรู้เรื่องกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ พุฒิสรรค์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกไม้ผลเขตหนาวของเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกไม้ผลเขตหนาวของเกษตรกร ได้แก่ การเข้าร่วมฝึกอบรมหรือดูงานด้านการเกษตรและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกไม้ผลเขตหนาวของเกษตรกร พื้นที่ทำการเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น จึงทำให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและการส่งเสริมการเกษตรเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรมีทัศนคติต่อการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาเช่นเดียวกัน

8) ด้านเทคนิค (ค่าเฉลี่ย 2.82) พบว่าภาพรวมมีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อย่อย ดังนี้ การได้รับข่าวสารนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการปลูกและดูแลรักษากาแฟสายพันธุ์อะราบิกา (ค่าเฉลี่ย 2.85) การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้าถึงได้ง่าย (ค่าเฉลี่ย 2.79) โดยเกษตรกรมีทัศนคติในประเด็นการได้รับข่าวสารนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการปลูกและดูแลรักษากาแฟสายพันธุ์อะราบิกา รวมถึงประเด็นการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมนั้นมีความเข้าถึงง่าย อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องงานวิจัยของ ณฐิตากานต์และพงษ์ศักดิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบและกระบวนการส่งเสริมการปลูกกาแฟอะราบิกาในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวง พบว่า การส่งเสริมการผลิตกาแฟอะราบิกานั้นจะมีนักส่งเสริมการการเกษตรเป็นแรงขับเคลื่อนเริ่มตั้งแต่ การให้ความรู้ การฝึกอบรม การผลิตไปจนถึงการตลาดรับซื้อผลผลิต การผลิตกาแฟอะราบิกายังมีความจำเป็นต้องอาศัยงานวิชาการโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงและคัดเลือกสายพันธุ์เพื่อให้ได้พันธุ์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมบน พื้นที่ของประเทศไทยส่งผลให้การปลูกกาแฟมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด

Table 3 Attitude level of growing Arabica coffee (continue)

Attitude level of growing Arabica coffee	$\bar{X}$	S.D.	Attitude levels
1. Biological	4.38	0.057	Highest
1.1 Can be grown together with other plants	4.38	0.048	Highest
1.2 Resistant to diseases and pests	4.01	0.050	High
1.3 Is a desirable variety	3.54	0.051	High
2. Physical	3.48	0.051	High
2.1 Suitable climate conditions for growing Arabica coffee include factors like temperature and relative humidity	4.12	0.055	High
2.2 Suitable soil conditions for growing Arabica coffee varieties include fertility, good drainage and aeration, and sufficient nutrients for growth	4.05	0.058	High

Table 3 Attitude level of growing Arabica coffee (continue)

Attitude level of growing Arabica coffee	$\bar{X}$	S.D.	Attitude levels
2.3 Suitable area conditions for growing Arabica coffee include the size of the planting area and its location	3.89	0.060	High
2.4 Facilities for growing Arabica coffee include transportation and agricultural materials and equipment	2.92	0.066	High
2.5 Adequate water sources are necessary for growing Arabica coffee	2.42	0.048	High
3. Economic	2.83	0.031	Moderate
3.1 Harvesting and post-harvest management of Arabica coffee is simple and not complicated	3.12	0.028	Moderate
3.2 Household income is good, and the product prices are favorable	3.01	0.031	Moderate
3.3 Profits/returns are good	3.00	0.033	Moderate
3.4 Income from growing Arabica coffee	2.99	0.031	Moderate
3.5 The suitable harvesting period	2.94	0.032	Moderate
3.6 Land and land tenure, as well as the planting and maintenance process, are simple and not complicated	2.92	0.030	Moderate
3.7 Sufficient household labor	2.78	0.027	Moderate
3.8 Adequate capital/sources of funding	2.53	0.030	Low
3.9 Low costs for growing Arabica coffee	2.49	0.032	Low
3.10 Sufficient and easily accessible agricultural tools and machinery	0.22	0.032	Lowest
4. Social	2.88	0.053	Moderate
4.1 The interest of farmers in growing Arabica coffee	3.38	0.050	Moderate
4.2 Membership in groups related to growing Arabica coffee	3.08	0.056	Moderate
4.3 Continuing the agricultural profession from family, ancestors, and relatives	2.17	0.052	Low
5. Environmental	2.02	0.057	Low
5.1 Changes in land use patterns	2.21	0.059	Low

Table 3 Attitude level of growing Arabica coffee (continue)

Attitude level of growing Arabica coffee	$\bar{X}$	S.D.	Attitude levels
5.2 Pollution resulting from activities in Arabica coffee cultivation	2.15	0.058	Low
5.3 Deforestation for growing Arabica coffee	1.69	0.049	Lowest
6. Marketing	3.09	0.039	Moderate
6.1 Increasing market demand for Arabica coffee	3.13	0.038	Moderate
6.2 There are buyers and markets to support Arabica coffee production	3.07	0.029	Moderate
6.3 Increasing prices of Arabica coffee production in the market	3.06	0.033	Moderate
7. Agricultural Extension	2.86	0.041	Moderate
7.1 Gaining knowledge about Arabica coffee	3.25	0.050	Moderate
7.2 Training on Arabica coffee	2.90	0.042	Moderate
7.3 Regular visits from officials	2.77	0.045	Moderate
7.4 Support for Arabica coffee production factors from government and private sectors	2.74	0.046	Moderate
7.5 Consultation/advice from extension officers and experts in Arabica coffee cultivation	2.63	0.049	Moderate
8. Technicality	2.82	0.031	Moderate
8.1 Receiving news about innovations or new technologies in growing and maintaining Arabica coffee varieties	2.85	0.032	Moderate
8.2 Communication with extension officers is easily accessible	2.79	0.030	Moderate
Total	**3.05**	**0.045**	**Moderate**

ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา ในพื้นที่อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นแบบคัดเลือกเข้าทั้งหมด (Enter) เพื่อหาว่าตัวแปรอิสระจำนวน 13 ตัวแปร พบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ได้แก่ รายได้ต่อปีของครัวเรือน และประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์

อะราบิกา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีตัวแปรอิสระจำนวน 1 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงลบ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) รายได้ต่อปีของครัวเรือน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีต้นทุนในการลงทุนปลูกต้นกล้ากาแฟสายพันธุ์อะราบิกาที่มีระดับสูงจะมีโอกาสมากกว่าเกษตรกรที่มีต้นทุนระดับต่ำ จึงทำให้เกษตรกรที่มีรายได้ต่อปีหรือต้นทุนในการเกษตรที่มีระดับสูงจึงหันมาปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกามากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระดับต่ำ สอดคล้องกับ อิศฎาพร และ สุกัลยา (2564) ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจปลูกข้าวพื้นเมืองของเกษตรกรในอำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 140,000 บาท ระบุว่าการมีความเชื่อจากบรรพบุรุษคนในชุมชนหรือประเพณีและเพื่อบริโภคในครัวเรือนเพราะมีสารอาหารที่มีประโยชน์มีที่ดินเพียงพอต่อการผลิตและมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการจำหน่ายข้าวพื้นเมืองสามารถหาเมล็ดพันธุ์ได้ง่ายในท้องถิ่นมีการส่งเสริมและสนับสนุนการตลาดและมีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมที่ชัดเจนเป็นประเด็นหลักที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกข้าวพื้นเมืองมากกว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 140,000 บาท

2) ประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาจะมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาที่จะทำให้กาแฟมีคุณภาพมากที่สุด จึงทำให้เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาจะมีทัศนคติในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกามากกว่าเกษตรกรที่ไม่มีประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาสอดคล้องกับ จุฑามาศ และ พัชราวดี (2563) ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจปลูกยางพาราของเกษตรกรในตำบลคลองไทร อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกยางพาราของเกษตรกรในภาพรวม (P-value=0.034) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3) ระดับการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยจะมีการปลูกกาแฟมากกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาสูง เนื่องจากเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยจะอาศัยประสบการณ์ในการปลูกกาแฟมากกว่าจึงทำให้เกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยมีทัศนคติในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา สอดคล้องกับ นวรัตน์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่องอธิบายว่า เกษตรกรบางกลุ่มมีทัศนคติที่ว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพที่ไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาที่สูง **(Table 4)**

Table 4 The variables related to farmers' attitudes in growing Arabica in Nayaiam District Chanthaburi Province

Variability	Unstandardized Coefficients	t	Sig.
(Constant)	2.514	11.970	.000
Gender	-.046	-1.891	.061
Age	.006	.232	.817
Educational Level	-.022	-2.032	.044*
Family (person)	.014	.454	.650
Land agriculture (rai)	-.043	-1.351	.179
Ownership	-.068	-1.207	.229
Labor of coffee cultivation (person)	.014	.284	.777
House Income (baht)	.044	2.087	.039*
Arabica Income (baht)	.014	.492	.623
Funding	.013	.572	.568
Debt	-.001	-.026	.979
Experience coffee cultivation	.301	4.522	.000**
Knowledge of growing Arabica coffee	.187	1.737	.084
R^2= .301 (30.10%)	F = 4.713	Sig. F = .000[b]	

Remark: * Statistically significant level at 0.05; ** Statistically significant level at 0.01

สรุป

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ทั้งนี้ส่วนใหญ่ยังมีประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา 1 ปี ซึ่งถือว่ามีประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาที่น้อย โดยเกษตรกรมีระดับความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเนื่องมาจากเกษตรกรในพื้นที่มีความรู้พื้นฐานและมีประสบการณ์จากการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ในพื้นที่มาก่อน จึงมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตพื้นฐาน ส่วนทัศนคติของเกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา โดยภาพรวมมีทัศนคติระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.05 ด้านชีวภาพส่งผลต่อการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกามากที่สุด เนื่องจากกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาเป็นสายพันธุ์ที่ตลาดมีความต้องการสูง และสามารถปลูกร่วมกับพืชอื่น ๆ ได้ มีความต้านทานโรคและแมลงจึงทำให้เกษตรกรในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาต่อไป นอกจากนี้ด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาน้อยที่สุด ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดิน การตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเกษตรกรไม่เห็นด้วยกับวิธีการเช่นนี้

ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ได้แก่ รายได้ต่อปีของครัวเรือน และประสบการณ์ในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งเมื่อเกษตรกรมีรายได้ที่สูงก็สามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิตได้ง่ายกว่า และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงลบ เนื่องจากเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยจะอาศัยประสบการณ์ในการปลูกกาแฟมากกว่า ดังนั้นจึงทำให้เกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยมีทัศนคติในการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาที่สูงกว่า

จากการศึกษาปัญหาพบว่า เกษตรกรมีความต้องการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาลดลง เนื่องจากไม่มีความรู้และต้นทุนในการปลูกกาแฟอะราบิกา ปัญหาสภาพอากาศที่ไม่สามารถควบคุมได้ อุปสรรคของเกษตรกร คือ ไม่มีความรู้ในด้านวิชาการ เช่น โรคและแมลง การจัดสรรพื้นที่และการจัดสรรน้ำ ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุน ข้อเสนอแนะ

ของเกษตรกร คือ หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนควรมีการสนับสนุนและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ในแต่ละประเด็นผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่ามีประเด็นบางอย่างที่สำคัญจึงมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังต่อไปนี้

1) การจัดกิจกรรมอบรม สืบเนื่องจากปัญหาระดับความรู้เกี่ยวกับการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา มีความรู้ปานกลาง ส่วนด้านการส่งเสริมการเกษตรยังมีส่วนทำให้เกษตรกรมีระดับทัศนติต่อการปลูกกาแฟอะราบิกาอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้ความรู้เรื่องการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้วิจัยได้มีการสอบถามความต้องการก่อนเริ่มกิจกรรม เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรอย่างตรงจุด ซึ่งการจัดฝึกอบรมควรมีลักษณะการให้ความรู้ทางวิชาการและปฏิบัติการหมุนเวียนกันไป เช่น การทำสารกาแฟโดยวิธีเปียก การคลุมโคนต้นกาแฟ การตัดแต่งกิ่ง โดยภาคเช้าเป็นการอบรมเกี่ยวทฤษฎี และภาคบ่ายเน้นการปฏิบัติ จัดโดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือภาคเอกชนร่วมกับเกษตรกรต้นแบบ สร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกาต่อไป

2) การสนับสนุนและการสร้างความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จากปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ได้แก่ ปุ๋ย สารกำจัดป้องกันโรคและแมลงศัตรูกาแฟ อุปกรณ์ทางการเกษตร เป็นต้น ควรมีการร่วมปรึกษาหารือระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิกา เช่น การบริหารจัดการต้นทุนการผลิต การสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

จุฑามาศ คมประมูล และพัชราวดี ศรีบุญเรือง. 2563. การตัดสินใจปลูกยางพาราของเกษตรกรในตำบลคลองไทร อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. 38(2): 226-234.

ณฐิตากานต์ ปินทุกาศ และพงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. 2560. รูปแบบและกระบวนการส่งเสริมการปลูกกาแฟอะราบิกาในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวง. วารสารแก่นเกษตร. 45(1): 521-526.

นวรัตน์ โพธิ์คีรี สาวิตรี รังสิภัทร์ และพัชราวดี ศรีบุญเรือง. 2561. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกรตำบลรับร่อ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. 36(2): 43-52.

ประเสริฐ บัวทอง. 2560. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร ตำบลอ่างคีรี อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยบูรพา.

พุฒิสรรค์ เครือคำ กุลธินี ผิวนิล ศรณ์รังสรรค์ ไทยสมัคร และวีรพันธ์ กันแก้ว. 2560. กระบวนการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกไม้ผลเขตหนาวของเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร. 34(3): 53-62.

วนิดา วาดีเจริญ รังสรรค์ เลิศในสัตย์ และสมบัติ ทีฆทรัพย์. 2560. ระเบียบวิธีวิจัย จากแนวคิดทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน). 2558. คู่มือการปลูกและผลิตกาแฟอะราบิกาคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1.บริษัท ทรีโอ แอดเวอร์ไทซิ่ง แอนด์ มีเดีย จำกัด. เชียงใหม่.

สำนักงานจังหวัดจันทบุรี. 2562. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดจันทบุรี. แหล่งข้อมูล : https://www.chanthaburi.go.th/content/general. ค้นเมื่อ 23 มกราคม 2566.

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. 2565. วิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจการค้าไทยรายภูมิภาค ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2565. กลุ่มพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก: กองนโยบายการสร้างความเข้มแข็งทางการค้า. นนทบุรี.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ต้นแบบความสำเร็จ ‘วิสาหกิจชุมชนกาแฟนายูง’ อุดรธานีกาแฟแบรนด์แรกในภาคอีสานสร้างรายได้เกษตรกร. แหล่งข้อมูล : https://www.oae.go.th. ค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2566.

อิศฎาพร ใจใหญ่ และสุกัลยา เชิญขวัญ. 2564. การตัดสินใจปลูกข้าวพื้นเมืองของเกษตรกรในอำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร. วารสารแก่นเกษตร. 49(4): 1012-1024.

Yamane, T. 1973. Statistics: an introductory analysis. New York: New York: Harper and Row.